

TONEELGROEP HABITAT X SPEELT

BBQ

JAARVERSLAG

TONEELGROEP HABITAT X

HABITATX.NL

AF amsterdams
fonds voor de
kunst

VSBfonds,
iedereen doet mee

14 T/M 17 NOVEMBER

HET AMSTERDAMS THEATERHUIS

INLEIDING

In april 2019 richtten Sita van Sante en Mick Stevens het gezelschap *Toneelgroep Habitat X* op. Toneelgroep Habitat X maakt theater vanuit nieuwsgierigheid, maatschappelijke betrokkenheid, en een grote fascinatie voor onbekende werelden. De makers stappen uit de eigen bubbel, de eigen belevingswereld, om die van een ander te betreden, te onderzoeken en te doorgronden. Artistiek leider Sita van Sante en zakelijk leider Mick Stevens hebben veel gewerkt in het amateurtheatercircuit. Hier merkten zij dat excellente amateuracteurs tegen een plafond aanlopen wat betreft hun spelontwikkeling, terwijl ze juist behoefte hebben aan verdieping. Toneelgroep Habitat X biedt een podium en ontwikkelplek waar de grenzen tussen excellente amateuracteurs, semi-profs en professionals van alle leeftijden vervagen en is daarmee uniek binnen het Amsterdamse theatercircuit.

In 2019 realiseerde zij onder de vleugels van dit gezelschap, de voorstelling 'BBQ' geschreven door Frank Gunning. Dit jaarverslag en ook de jaarrekening zal verslaglegging van deze productie verslaan. Ook staan in de jaarrekening uiteraard kosten omtrent oprichting en algemene organisatiekosten opgenomen.

TOELICHTING OP GEREALISEERDE ACTIVITEITEN

HET PROJECT: BBQ (productiegroep)

'BBQ', in de aanvraag met werktitel 'Habitat X redt Nederland', speelde zich af op een bijeenkomst waar verschillende extreemrechtse kopstukken bij elkaar komen om het tij in Nederland te keren.

We zijn aanwezig bij de opnames van een groots opgezette talkshow waar gastvrouw Inge van Pruisen haar gasten alle ruimte biedt om eindelijk te zeggen waar het op staat. Geen censuur, de pure, ongebreidelde waarheid mag hier gezegd en gehoord worden. Soms hard, soms duister maar altijd eerlijk en recht uit het hart.

De politicus, de strijder, de intellectueel, de neonazi en de nette volksnationalist, niemand wordt hier geweerd in de ultieme poging Nederland de ogen te openen. 'BBQ' biedt een even ontluisterend als hilarisch inkijkje in het nationalistische gedachtegoed en onderzoekt de kruisbestuiving tussen populistisch en extreemrechts.

Frank Gunning schreef deze voorstelling speciaal voor Toneelgroep Habitat X gebaseerd op onderzoek naar en gesprekken met extreemrechtse groeperingen.

ONDERZOEK NAAR ARTISTIEKE INHOUD

Eind lente 2018 is regisseur Sita van Sante begonnen met onderzoek naar extreemrechts. Ze keek documentaires en bracht uren door in de donkerste krochten van het internet en ze sprak experts op het gebied van rechts-extremisme. Verder zocht ze contact met extreemrechtse groeperingen maar bleken de meeste groeperingen op geen enkele manier open te staan voor contact. Met Pegida wist ze, herfst 2018, een afspraak te maken bij een demonstratie, maar hier liep e.e.a. voor de demonstratie goed en wel begonnen was, al stevig uit de hand.

Sita sprak uiteindelijk verschillende individuen die zich verbonden voelen met extreemrechts gedachtegoed. Uit alle hoeken kwam sterk naar boven hoe groot de rol van internet en van enkele influencers is bij de verspreiding van het gedachtegoed. Een belangrijke speler in haar onderzoek was journalist Nikki Sterkenburg. Zij schrijft momenteel haar proefschrift over populistisch- en extreemrechts.

In de winter vond de overdracht van het onderzoeksmateriaal plaats aan schrijver Frank Gunning. Hij is hier toen verder ingedoken en gaan schrijven. Schrijver en regisseur hielden regelmatig contact over inhoud en dramaturgie. Gunning leverde eind mei 2019 het script voor 'BBQ' af.

ARTISTIEK-INHOUDELIJKE DOELSTELLINGEN

Wij wilden ons publiek inzicht verschaffen in rechts-extremisme en de wisselwerking met populistisch rechts. Verder wilden we de mens achter het gedachtegoed in beeld brengen. En het gesprek over deze thematiek op gang brengen.

Nog altijd komen er mailtjes binnen van bezoekers die, naar aanleiding van de voorstelling, met andere ogen naar de thematiek zijn gaan kijken en zeggen zich nu veel bewuster te zijn van wat er speelt op het gebied van rechts-extremisme. Na de voorstellingen waren er stevige discussies in het café en bij de nagesprekken. Wij durven dus te stellen dat de voorstelling veel heeft losgemaakt en inzicht heeft verschaft en zeker het gesprek op gang heeft gebracht. De eerste avond kwam nog niet alles precies zoals bedoeld uit de verf. Dit had te maken met wat technische tegenslagen die hun weerslag hadden op het tempo ritme van de voorstelling, op het spel en daardoor ook enigszins op de gelaagdheid van de voorstelling. Vanaf de tweede avond klikte het scenografisch concept. Werkte het green-screen naar behoren, evenals de cameratechniek en het live streamen en schakelen. De spelers konden hierdoor ook nog een mooie extra slag slaan en het spel werd rijker en genuanceerder. Waardoor het menselijk aspect vanaf de tweede voorstelling veel beter over het voetlicht kwam. Leerpunt is dus om een of twee try-outs in te bouwen. De eerste avond fungeerde nu als try-out maar was de première. Wij willen onze excellente amateurs binnen een professionele setting laten werken, daar hoort een try-out bij.

DEELNEMERS

In april 2019 hebben we audities afgenomen en een ijzersterke spelersgroep aangenomen van 10 deelnemers. Begin mei is de spelersgroep als pilot begonnen met een kort trainingsprogramma. Elke week kregen ze les in een andere theaterstijl: Grotowski, Method Acting en performance zijn aan bod gekomen.

Eind mei hebben schrijver en regisseur een presentatie over het onderwerp voor de spelers georganiseerd en vond de eerste scriptlezing plaats. Vanaf toen is de groep aan de slag gegaan met rolonderzoek en rolverdieping en script. In juli en augustus was er een zomerstop.

De repetities startten weer in september, vanaf toen twee keer per week. Toen bleek dat één van de spelers een verkeerde tijdsinschatting maar haar baan had gemaakt en haar rol dus niet kon gaan vervullen. We hebben snel gehandeld, want we hadden al vernomen van iemand waar de regisseuse eerder mee had gewerkt dat zij, wanneer er audities werden

gehouden, graag mee zou doen met Habitat X. Haar hebben we dan ook gevraagd voor de rol. In oktober is er nog een 11de deelnemer bij gekomen voor een kleine gastrol, met grote impact!, voor het einde van de voorstelling.

De spelersgroep is tijdens dit proces uitgedaagd om zelf rolonderzoek te doen middels het kijken van videomateriaal. Veel van de personages waren geïnspireerd op echte mensen. Maar ook het lezen over het onderwerp werd aangespoord. Alle spelers hebben een lijst gekregen met 'must-see's/read's', voortgekomen uit het onderzoek van regisseur en schrijver. Daarnaast is de regisseur begonnen om voor elke speler een persoonlijk artistiek trainingsplan op te stellen. Hier zijn ze al deels op gecoacht binnen dit productieproces en dit zetten we voort in de volgende projecten van Habitat X.

Na de voorstellingen hebben we alle spelers evaluatieformulieren opgestuurd met open vragen. Hierbij enkele zaken die naar voren kwamen en die wij zeker meenemen voor het volgende project: twee keer per week repeteren was vaak vrij heftig in combinatie met werken zeker aan het einde van het proces; in het vervolg het onderzoek naar personages en thema van de voorstelling beginnen met een activiteit om op een speelse manier kennis te maken met het onderwerp; Sita kan als regisseuse een goede, veilige sfeer creëren in een groep en zorgt bovendien voor goede begeleiding.

SCENOGRAPHIE en TECHNIEK

In het projectplan van 'BBQ' stelden we het volgende:

"We hebben ervoor gekozen in een zaal met een grote vlakke vloer te spelen, zodat we het gevoel van een talkshow met live-publiek kunnen neerzetten. Daarnaast kunnen we op deze vloer de verschillende 'stages' bouwen. We zullen een deel van het publiek op het podium zetten, alsof zij aanwezig zijn bij de talkshow. Spelers van deze voorstelling moeten omgaan met een andere publieksofstelling en spelen dus ook tussen het publiek."

Dit is inderdaad de scenografie zoals hij uiteindelijk geworden is: we ontdeden het theater van coulissen en achterdoek en bouwden 3 stages:

1. De talkshowstage met een grote rode tafel in talkshowvorm met Odal-teken (oorspronkelijk een rune-teken maar nu door veel extreemrechtse groeperingen gebruikt). Aan de linkerzijde van de tafel bevond zich een publiekstribune van 10 stoelen. Aan weerszijden van de tafel stonden bemande camera's en in het grid een onbemande camera voor totaal shots. Achter de tafel hing een groot projectiescherm waar live de talkshow gevolgd kon worden, we schakelden daarbij live tussen de verschillende camera's. De vloer van de talkshowstage was wit.
2. De backstage met een rode vloer, oude witte bank, koffieautomaat, kledingrek en snacktafel.
3. De videostage verhoogd met een camera en green screen. Hier namen de influencers hun video's op. Ook deze beelden waren op het projectiescherm te zien, maar dan met een bewegend beeld live erachter gezet.

Het gehele decor was in rood-zwart-wit.

Er kwam dus veel videoteknikiek kijken bij deze voorstelling. Iemand switchte live tussen de camera's. Op deze video switcher was ook de camera op de videostage aangesloten evenals een laptop met de achtergrondbeelden, zodat gemakkelijk vanaf één plek alles bediend kon worden.

Foto's: Suzanne Wansink

SPEELLOCATIE

'BBQ' speelde in Het Amsterdams Theaterhuis. Op woensdag 13 november deden we hier technische voorbereidingen wat ontzettend prettig en nodig was. 14 november is de voorstelling hier in première gegaan en we hebben tot en met zondag 17 november gespeeld. In totaal vier voorstellingen.

PRODUCTIE

Productioneel gezien was deze voorstelling vooral op technisch vlak uitdagend. In eerste instantie was er geen technicus begroot. Dit bleek juist van groot belang. We waren echter wel gelimiteerd in wie we in konden huren met het budget dat we hadden, omdat naast budget ook verstand van live video op toneel gewenst was. We hebben een technicus kunnen vinden die bereid was ons te helpen tegen een zachte prijs. Tijdens de voorstellingen heeft de productie leider daarentegen de video-switcher moeten bedienen. Dit

was geen ramp, maar daardoor was het wel noodzakelijk dat er een runner was die zijn handen vrij had om zaken te kunnen regelen.

Productie is op tijd begonnen met de voorbereidingen en verder waren er weinig productioneel ingewikkelde uitdagingen.

RANDPROGRAMMA

Op donderdag 14 november en zaterdag 16 november vond er een nagesprek plaats. Publiek kon in gesprek gaan met Nikki Sterkenburg, Frank Gunning en Sita van Sante. Mick Stevens modereerde het gesprek. De keuze voor een nagesprek bleek succesvol; beide avonden was er enorm veel animo voor het nagesprek. De eerste avond bleven er rond de 45 bezoekers in de zaal de tweede avond waren dit er rond de 75. De vragen vanuit het publiek kwamen duidelijk voort uit een interesse die we gewekt hadden door de voorstelling. De voorstelling eindigde met een compilatie van beelden uit ons onderzoek. Hierop waren mensen te zien op wie onze personages geïnspireerd waren. Dit kwam bij veel van ons publiek als een klap aan. Ze gingen ervanuit dat wat er in de voorstelling gebeurde een theatrale overdrijving was, maar de werkelijkheid bleek ineens minstens even hard. Het publiek bevroeg Sterkenburg aan de hand hiervan, bijvoorbeeld op de rol van extreemrechts in Nederland en “hoe erg is het hier nu eigenlijk?” en aan Gunning en van Sante stelden zij vragen over de vertaling van de personages in dit stuk.

Naast de nagesprekken stond er een installatie met artikelen, uitleg over extreemrechtse groeperingen, verklaringen van symbolen en uitspraken uit de voorstelling. Ook stonden er twee Ipads met een Prezi over de personages uit de voorstelling. Hierop was een deel van het inspiratiemateriaal te lezen en te zien die de schrijver en regisseuse gebruikt hebben tijdens het tot stand brengen van deze voorstelling. Publiek kon hier na de voorstelling rustig een kijkje nemen. Omdat niet iedereen meteen hier behoefte aan heeft, hadden we een flyer gemaakt die we uitdeelden na de voorstelling. Hier was nog eens terug te lezen hoe we tot de voorstelling zijn gekomen en kon men een link vinden naar een verborgen pagina op onze website waarop het materiaal van de installatie ook te vinden was (www.habitatx.nl/bbq om dit te bekijken).

MARKETING EN COMMUNICATIE

De voorstelling ‘BBQ’ heeft viermaal plaatsgevonden in Het Amsterdams Theaterhuis, te Amsterdam en wel op 14, 15, 16 en 17 november 2019 (de eerste drie om 20.00u en de laatste om 13.30u). De eerste drie voorstellingen waren uitverkocht. De laatste voorstelling waren nog ongeveer 10 kaarten over. Een van de marketingdoelstellingen is hier dus zeker mee gehaald: de zaal uitverkopen.

Andere marketingdoelstellingen waren; jongeren en jongvolwassenen naar de voorstelling trekken. Ook dit is zeker gelukt. We verkochten ook studententickets. We merkten daarentegen dat de gemiddelde leeftijd net wat hoger lag dan de studenten leeftijd. Gemiddelde leeftijd van ons publiek zat tussen 25-40 jaar. Wellicht heeft dit veel te maken gehad met onze deelnemers (allen tussen 24 en 29 jaar oud). Het overgrote deel van het publiek was familie, waren vrienden, studiegenoten en/of collega’s van spelers en crew én

woonachtig in Amsterdam, ook dit was een doelstelling. In de toekomst zouden we het echter toch vinden wanneer Habitat X breder op de kaart komt en ook publiek naar de voorstellingen komt die niet in directe relatie staan tot een van de betrokkene. Uiteraard was dit onze eerste productie dus dit moet groeien.

Middelen en kanalen die we gebruikt hebben uiteindelijk zijn: onze eigen website (www.habitatx.nl). Er is een persbericht gestuurd naar studie- en studentenverenigingen met politieke aard of met culturele insteek, Parool, Noord-Hollands dagblad en stadsdeelkranten en kranten van de wijk. Ook politieke jongeren partijen hebben we dit bericht gestuurd alsmede buurthuizen in Amsterdam. Qua online kanalen hebben we vooral Instagram en Facebook veelvuldig ingezet met posts en een evenementenpagina. In de aanloop naar de voorstelling namen spelers soms de Instagram over om zo ook de personen achter de personages te leren kennen.

We hebben een poster gemaakt, deze 200x laten drukken en laten verspreiden met Flyerman.

Voor het volgende project zouden we de marketingplanning wat verder naar voren schuiven zodat de inzet in lokale en regionale kranten beter kan en de marketeer ook tijd heeft om vaker een repetitie bij te wonen om zo betere inhoudelijke posts te kunnen schrijven. We zijn echter van mening dat de middelen die voor BBQ zijn ingezet, gewerkt hebben en goed waren voor dit project.

ORGANISATIE

In 2019 heeft Sita van Sante de voorstelling 'BBQ' geregisseerd en daarnaast is zij artistiek leider van het gezelschap. Mick Stevens verzorgde de zakelijke leiding en productieleiding. De combinatie van beide functies was te veel voor 1 dag in de week, zeker naarmate de voorstellingen dichterbij kwamen. Vanaf 2020 zal Mick dan ook alleen de zakelijk leiding op zich nemen en zullen we op zoek gaan naar een productie leider. Mick werd ondersteund door twee productie-assistenten, Nina Eshuis en Marijke Lippe, die beide 1,5 maand (parttime) gewerkt hebben.

Mirthe de Vries deed algemene marketing en marketing voor 'BBQ'. Bij dit laatste werd zij ondersteund door Marie-José Terpstra.

Frank Gunning schreef het script voor de voorstelling en heeft Sita van dramaturgisch advies voorzien tijdens het repetitieproces.

Doelstelling in 2020 is om onze teamleden van fair pay te voorzien. In 2019 hebben we het heel erg moeten hebben van de loyaliteit en 'gun-factor' die wij als startend gezelschap hebben/hadden. Echter, onze crew bestuur uit uitsluitend professionele mensen dus we moeten gaan toewerken naar een fair pay. Hiervoor zullen we gesprekken voeren met AFK en VSBfonds om te onderzoeken waar mogelijkheden zitten (binnen de amateurregelingen van deze fondsen) om te kunnen voldoen aan de fair practice code.

BESTUUR

Het bestuur, bestaande uit Esther Bolte (voorzitter), Josie Taalman (penningmeester) en Thomas Brand (secretaris), is in 2019 driemaal samengekomen. In 2020 zal het functioneren van het bestuur alsmede artistieke- en zakelijke leiding geëvalueerd worden. Geen van de bestuursleden ontvangt een bezoldiging. Zij zijn gezamenlijk bevoegd te tekenen.

TOELICHTING OP DE FINANCIEN

We zijn 2019 geëindigd met een klein positief exploitatieresultaat van €274. We hebben een totale omzet middels recettes gegenereerd van €4742. Daarnaast hebben we €5375 behaald met crowdfunding via Voordekunst en spelersbijdragen. In 2019 ontvingen we subsidie van Amsterdams Fonds voor de Kunsten en VSBfonds.

Personeelslasten bedroegen €6956, verdeeld over regie en artistiek leider, productieleiding, zakelijk leiding, schrijver, marketeers, ingehuurde technicus en productie-assistenten.

Huisvesting- en locatiekosten bestonden uit huur van speellocatie en huur repetitieruimtes. Verkoopkosten van €1091 is wat we in totaal hebben uitgegeven aan marketing. Overige productiekosten van €2659 bedroegen de kosten die gemaakt zijn voor de productie 'BBQ'. Kantoorkosten voor bankkosten, verzekeringen, telefoonkosten en administratie. Diversen bedraagt de kosten voor 'overige productiekosten' binnen de productie 'BBQ'.

VOORUITBLIK

Toneelgroep Habitat X zal in zomer/september 2020 de volgende productie starten. In oktober-november 2020 is er weer een 8-weeks programma met een andere speelstijl. Doelstelling is om vanaf 2021 2x per jaar een trainingsprogramma te organiseren en 2x per jaar een productiegroep te starten. De focusgroep zal hoogstwaarschijnlijk in het voorjaar van 2021 voor de eerste keer starten.

In het licht van de corona-crisis zal dit tijdsplan mogelijk aangepast worden.